

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelítség levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

TIZENKILENC éve közvetit házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

KERESEK szép leányomnak egy jó bóchert, 2400 pengő hozomány, 1 szoba butor és 3 évi teljes ellátással. Ha jó hangja van és hajlandó schiteszt tanulni, biztosítok egy oly állást, amely a legjobbak közé tartozik. „Szerencse” jelige.

ELŐKELŐ szlovenszkói orthodox család fiatal, nagyon szép intelligens leánya részére csakis feltétlenül vallásos, intelligens, jó házból való fiatalembert keres. Hozomány 7000 pengő. Hozzáértők komoly és részletes megkeresését „Házasság” jeligén a kiadóba kéretnek.

30-AS ÉVBEN levő jó megjelenésű, intelligens gyermektelen, elvált talmid-chóchom „komoly” jelige alatt, jobb házból megfelelő parliet keres, lehetőleg talmid-chóchom leányát.

Állást nyer.

SZOMBATOT tartó ügyes szedőnyomót fizetési igények megjelölése mellett felvesz Berger Ernő, Vác.

INTELLIGENS orth. nőt keresek két szép gyermekem felnevelésére és háztartásom vezetésére. Írásbeli ajánlat Schwartz, Budapest, Szarka-u. 4.

ORTHODOX leány, főzni tudó, háztartásba kerestetik. Herskó Antalné, Alkotmány-utca 19.

Állást keres

KÖNYVELŐ, elsőrangú levelező, 22 éves, teljesen megbízható, terményszakmában jártas, állást keres. Szükség esetén 1–2 gyermek héber tanítását is vállalja. Jelige: »Szombattartó«.

ORTH. rabbinövendék, ki könyvelésben, német levelezésben jártas, állást keres szigoru orth. helyen. Lövyiné, Krausz M.-nek, Miskolc, Zárda-u. 4.

MINDENES jó főzőnő, kisebb orthodox családhoz ajánlkozik, ahol padlókefelést végeznie nem kell. özv. Blauné, VII, Király u. 21. II. 37.

TÖNKREMENT kereskedő 17 éves leánya, szombatot tartó kereskedőhöz elmenne kiszolgálónak. „Háztartáshoz értek” jeligére cím a kiadóban.

Különléle

25 ÉV óta fennálló cipészüzlet biztos megélhetésű, gépekkel és minden berendezéssel betegség miatt eladó. Cím a kiadóban.

WEISZ GYULA cipész VIII, Szentkirályi-utca 4. I. em. 2 éve beteg, munkaképtelen, ennek folytán éheznek, fagoszkodik családjával együtt. Segélyt kér legálább fűtésre meg kenyérre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI, Próféta ucca 7.

Tagfelvételi hirdetés.

A Pesti Chevra Kadisa előjárósága a tagfelvételek céljából való jelentkezés határidejét f. évi január hó 15-ig meghosszabbította. Jelentkezni lehet a Chevra Kadisa titkári hivatalában (Budapest, VI., Laudon ucca 3.), hol a jelentkezési lapok is átvehetők.

„Harcban a zsidóságért”.

Dr. Schönfeld József ügyvéd ilyen címen gyűjtötte össze husz év alatt megjelent cikkeit és beszédeit. A könyv P 4.50-ért kapható a „Zsidó Szemle” kiadóhivatalban (Budapest, VI. Király ucca 36.)

Jüdische Gebräuche

„Minhage Jisroel u'konajs” nebst Gebräuche des Nojda Bijehüdo, Reb Elije Wilner, Chassam Sojfer z. c. I. 4 österreichische Schilling; דברי בערי 5 grosse Bände (Tefilo Majse, Tarjag Micves, Pirke Oves, auf die Dröse's zu jeder denkbaren Gelegenheit, wie Bar-mizwe, Hespel, Roshasono, Jomkipur u. s. w.) 25 Schilling; „Simchas hanefes”, müstzer mit Dinim für das ganze Jahr 5 Schilling; „Ben melech v'nozir” schön mit „Ben maskil” 3 Sch.; „CEENÓ ÜRENÓ” gebunden 8 Sch., auf Haftojre's 4 Sch. — Alle diese Sforim in deutscher Sprache mit jüdischen Lettern. Ausserdem „Dovor beitoj” von hervorragenden Darsonim in hebräischer Sprache, 2 Bände, 10 Sch. Nur gegen Voreinsendung des Betrages.

J. KRAUS, RABBINER,
LACKENBACH, (Burgenland.)

In Ungarn beziehen auch durch:
KRAUSZ ZSIGMOND
borkereskedő,
Budapest, VI., Király-ucca 32.

יידישע צייטונג

ד"ר

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425–90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETESI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE 1 P 22.—
Postascheckkontó-szám: 50 791.

A szüntelen zsidó gólusz

Románia Piatra Neamtü városában szombaton este ismeretlen fiatalemberek véresere verték két zsidó kereskedőt. Az újabb zsidóve-

rések nagy izgalmat keltettek.

Varsóból jelentik, hogy (a lengyel antiszemita propaganda hatásaként) hétfő reggel huligánok

meztámadták a ploczki nagy zsinagógát és ütötték-verték a benne ájtatoskodókat. A támadók nagy része elmenekült a rendőrök elől.

Elmékedés egy ítéletről

Szerdán ítélte fogházra és nagyobb összegű erkölcsi kár megítélésére a budapesti királyi törvényszék Abonyi Gyula hírlapíróért mert erősen megkritizált egy «Tanítások» című tankönyvet, amelyet Jurassa igazgató-tanító írt. A hírlapíró azt vetette a tankönyvíró szemébe, hogy gyűlöletet terjeszt a zsidók ellen. A törvényszék megállapította, hogy: »oly adatok vannak felsorolva a könyvben, amelyek kétségtelenül nem előnyösök a zsidókra, de a szerző az 1848- és 49-es időkről szólva elismeri, hogy hazafiásan viselkedtek.« Azt az állítást — alapítja meg a törvényszék — hogy a kommunizmus vezetői tulnyomó részben zsidók voltak, nem lehet minden alap nélkül valónak mondani. Az indoklás továbbá azt is mondja: vannak a könyvben olyan adatok is, amelyek a zsidóságot nem előnyös színen tüntetik fel, de szerző sehol sem talánosít.

Az ítélet indoklása bizonyára különféle gondolatokat foglalt magában, de a magyar polgárság körében pártállás és világtérfogás szerinti differenciálódásban és így a zsidóságnak újságot olvasó rétege is azt fogja tenni, amit a mai viszonyok mellett meg lehet tenni, élni fog a le nem írt, ki nem mondott gondolat szabadságával.

Nem is akarunk tehát az ítélet indoklásához hozzászólni, annál inkább, mert nem ismerjük a szóban forgó könyvet. Epügy nem lehet célunk az elítélt hírlapíró szemé-

mélyével foglalkozni, akit az ítélet indoklása értelmében »vallási túrlémetlenség» vezetett cikke megírásánál. Aki »a sziveket és veséket vizsgálja, bizonyára látja, hogy az elítélt inkább liberális vagy progresszív közleményt akart írni, de a gólusz természeténél fogva a külvilág a zsidót látja első sorban. Ez nagyon tanulságos jelenség, amely rácsafol egyes zsidók ama hiedelmére, hogy el tudják felejtetni zsidó voltukat, közéleti szereplésükben. Látszólag ez nem is hánytorgatják föl, amíg nem mond olyasmit, ami valakinek nem tetszik.

Épöly tanulságosak azok a citátumok a könyvből, amelyeket a tárgyalás alkalmából felolvastak. Kiderült belőle legelőször az, hogy az antiszemitizmus és a filozófizmus között gyakran igen vékony választal van. Tegyük fel a következő tényálladékokat: 100 zsidó közül 5 család volt. Az antiszemitizmus megállapítja, hogy a zsidók családok, de vannak becsületes kivételek, a filozófizmus pedig hangoztatja, hogy a zsidók becsületesek, de természetesen vannak család kivételek. Szóval arról van szó, mi a kivétel, vajon a családok a kivételek, vagy a becsületesek. Jurassa könyvében — ha helyesen van közölve a citátum — a zsidóknál hazafiás gondolkodók is vannak, de ezek a kivétel tüntetik fel. Mit tegyünk tehát — busan kérdezők? Legjobb lesz, ha önmagunkat »kivételek» egyéniségeknek tesszük majd meg ezután.

Nem mehetünk el szótlánul amellett, amit a hazafiás szerző állít, hogy: a hazaelenes bűnök nagyrészt nem az évszázad előtt itt letelepedett zsidóság, hanem a lengyel zsidók, ill. a »kazárok» követik el. Ezt az állítást, már mint orthodox lap is kénytelen megvagyunk fejesőválya fogadni. Orthodox, vagyis vallásos zsidó igen sok lengyel vagy »kazár«, de egy sem volt kommunista. A kommunista vezetők egy része igen régen itt letelepedett zsidókból rekrutálódott, akiknek egy része kitért, vagy teljesen radikális atheista lett.

S hogy vagyunk ezekkel a »kazárokkal»? Ha némely zsidó nem sémita, hanem kazár, akkor ezek előtt tisztellel kell meghajlania minden bevándorolt svábnak, vagy tótnak, mert a kazárok jöttek be hadverő Árpád kaczagányos hőseivel. Valószínűleg egy volt a szempont Pesten az ócska-ruha kereskedők utcájának »Kazár« névvel való elnevezésénél is. A fővárosi tanács bizonyára emléket akart állítani ennével azoknak a kazároknak, akik a honfoglaló magyarokkal együtt jöttek be és megvásárolták a régi párducus kaczagányokat...

Valóban kíváncsiak vagyunk: mikor következik be nálunk az átszult atmoszféra, amelyben a hazafiságot egészen más szempontból hirdetik, mint a »mindennek okai a zsidók» című elkoptatott nótát kintornázó tankönyvek?

Nyílt levél Dr. Fischer Benjámin pesti rabbi urhoz

A levél íróját mint tiszteltreméltó, megbízható hitközségi alkalmazottat ismerjük.
Szerk.

Amikor Főtisztelendőséged elfoglalta a rombach-utcai templom rabbiállását, sokan — a Zsidó Ujság szkeptikus megjegyzései ellenére is — azt hitték, hogy új korszak kezdődik a neológ kaszusz ügyében, mivelhogy vallásos metszőket kerestek a pesti neológ hitközség vezetői. Főtisztelendőséged utján több orthodox kabólóval bíró metsző, legtöbbször — köztük magam is — kényszerhelyzetben rábíratva magát arra, hogy a hitközségnél állást vállaljon. Mind bizott Főtisztelendőséged biztosításában, amely türethető anyagi ellátottságot helyeztél kilátásba.

A jó szándékot és szép reményt csakhamar szomorú kiábrándulás követte. Kiderült, hogy a hitközség az orthodoxiától áthívott, egyszemélyben metszők és masgiachok fizetését havi 160 P.-ben állapította meg. Ez olyan összeg, amelyből a fővárosban még a legszűkebb igények mellett sem lehet megélni. Ez a 160 P. azonban nem jut teljesen a metsző kezébe. A vidékről feljötteknek előleget adtak lakásvételre és ezt most könyörtelenül levonják (ugy, hogy a lakbért is leszámítva a nagy család sakternak havi megélhetésre mellékjövedelem híján alig marad 30—40 pengője).

De nem csak szociális okok társzkodnak a havi 160 pengős fizetések ellen, hanem a legfontosabb vallási szempont is. Több bajtársam panaszkodik, hogy lelkiismereti furdalásai vannak, mert olyan rosszul táplálkozik, hogy a szűz-szoros értelmében éhezve reszkető kezekkel kénytelen vágni.

Meg kell állapítani, hogy a rettetés anyagi bajok mellett más egyéb okok is teszik kétes értékűvé

Főtisztelendőséged összes fáradozásait. A mézárszékekben, ahol a báromfimeszók masgiachok minőségében működnek, a mézárszók de genere Amalék (mizaroj sel Amolék) egyáltalában nem törődnek a masgiachok előírásával a hus leöntése s más egyéb tekintetében. A konzervatívabb neológ tehát, aki eddig orthodox vágást használt, most a mi szakálunkra nyugodtan fogyasztja a — nevélot!

Ha főtisztelendőséged rendet is akar teremteni a mézárszékekben, nem használ semmit. Ha azzal fenyegeti a huscsarnokok tulajdonosait, hogy elvéteti rituális jogukat, nem törődnek vele, mert tudják, hogy a főrabbi ur tervez, de — az előjáró ur végez. Azaz: ha var protekció, ez utóbbihoz nem kell az előbbinek intézkedésétől félni.

Hogy a vágóhídi sechitó sem lehet sokkal kifogástalanabb a mézárszéki »hasgohó«-nál mutatja az, hogy a saját felügyelete alatt vágott marha- és borjuhusból főtisztelendőséged sem eszik.

E sorokat mint egy »masgiach min achalajnojsz« irom, mint olyan »masgiach«, aki belépve a hitközség szolgálatába, örökre bezárta maga mögött az orthodoxia »ablakait.« Többen vagyunk ilyenek! Főtisztelendőséged bizonyos kárpotlással tartozik nekünk, amire elsősorban anyagi létminimum tartozik. Tudjuk, hogy hely-

zete igen nehéz az előjárósággal szemben, de viszont nem türethető, hogy orthodox szolgálatban maradj kártársin' rán' alkalmazzák annak a példáját, aki eltréflizte magát nem egy tál lencséért, hanem egy faggyugyertyáért és akik a »Perrek« intése értelmében mérleget csinálnak a bün és az érdem tekintetében (szchár av'ero keneged hefsz'edo) és megápitják: *nem volt nekik érdemes engedni elveikből, mert sem anyagi, sem erkölcsi eredményt nem értek el.*

Baal Charótó.

שטרך -
Mehl
preiswerth

Gansel Izrael
Nógrádbercel.

Seit Jahrzehnten Lieferant der
Orth. Zentralkanzlei.

**Én is csak
Dr. OETKER-féle
sütőport használok**

A 127 receptet tartalmazó könyvet kívánatra ingyen és bérmentve küldi:
Dr. A. OETKER Bpest, Conti-utca 25.

Mérték utáni
férfi és gyermekruhák férfiszövetek
kőservászonnal.

Valódi angol
dús raktára

Deutsch Mór és Fiai Budapest

VÁROSHÁZA, KÁROLY-KÖRUT 28. szám.

Engross eladás: Vilmos császár-ut 6.

A budapesti „Machziké Hadosz“ gyűlése

— Saját tudósítónktól —

A salgótarjáni nagygyűlés után a hét keddjén tartotta az egyesület gyűlését Budapesten. A konferencia tárgya ezuttal kizárólag a már Salgótarjában is megvitattott »bén hazmanim kérdése, vagyis a bócherok szemeszterközi snorrolásának megszüntetése volt.

A tanácskozást főt. Sussmann Viktor pesti rabbi, a »M. H.« ügyvezető elnöke nyitotta meg, aki üdvözölte a megjelenteket és azokat, a kitűzött cél elérésére, lankadatlan munkára felszólította. Az elnöki megnyitó után hosszabb vita fejlődött ki, amelynek során felszóltak Deutsch főrabbi Pásztó, Pollák főrabbi Verpelét, Silberstein rabbi Vác, továbbá: Schlesinger Adolf, Klein Márkusz, dr. Deutsch Adolf, Kahan-Frankl Samu, Weisz Mór (Budapest), Singer Mór, jegyzőkönyvvezető (Kecskemét), Deutsch Manó (Verpelét), Donáth Sámuel (Győr), és Ausch Sámuel (Paks).

A konferencia kiemelendő momentuma Brieger Andor (Ape) és Stern Ödön (Budapest) javasata, ill. bejelentése volt. Előbbi ugyanis tárgyilagosan fejtegette, hogy a »M. H.« a saját hatáskörében megszemenő országos akciót kifejteni képtelen; ezt hagyjuk a Tomché Jesivósznak! Az országos akció mellett azonban, ugymond, szükséges, hogy minden rabbi a saját körzetében bizzon meg 1—2 lelkes hitközségi tagot, aki házról-házra járva (a bócherok szégyenteljes kéregetése helyett) a szükséges összeget előteremtse. Ő maga, ugymond, készséggel vállalkozik a megyéjében e feladatra. — Utóbbi szónok viszont (aki a bpesti »T. B.« elnöke) a probléma másik részére, a talmudisták ruhaszükségletének kérdésére tért ki és ennek fejtegetése során

kötelező ígéretet tett, hogy

elnök (Salgótarján), Grünfeld Miksa, Deák Ernő és Jungreis József (Pásztó).

Reméljük, hogy a határozatok mielőbb tetté válnak, a hazai jesiva-ügy és ezzel a magyar orthodox zsidóság javára és dicséretére.

Kundmachung.

Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie Z. B. BARMIZVE, CHASSENE u. s. w. Gast u. Antrittsreden verfertigt zu mässigem Preise, unter strengster Diskretion. Honorar von 5 P. aufwärts, 50 H. Porto rekomandirt im voraus erbeten RABBINER ISRAEL BRAUN vorher in Halle (Deutschland) Budapest, Szövetség ucca 43.

Orth. kóser vendéglő Szegeden.

Tejes és husos hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kizárólag makói vágást használók. — Referenciákat a makói orth. rabbinátus nyújt. — BLAU IZSÁKNÉ (Makóról) Szeged. Somogyi-utca 20 sz.

Hirdessen a „Zsidó Ujság“-ban!

שר פסח
HUSVÉTI ÁRUT

ez évben ismét készít az ismert kitünő minőségben, szigoruan rituális előírás szerint

SchreiberSimon,

az egri főtiszt. főrabbi ur felügyelete alatt, a

FRANCK HENRIK FIAI R.T.

Levellezési cím:

Budapest, VI., Benczur ucca 1. szám.

Telefon: T. 129—19.

Főpostafiók: 216.

Orthodox sajtó és jesiva-kérdés

Az »Országos Tomché Jesivósz Egyesület« központjának hozzánk intézett levele ad nekünk impulzust a két dolog összefüggése feletti elmélkedésre, Vettük a következő levelet:

ב"ה

Mélyen Tisztelt Szerkesztő Ur!

Örömmel közöljük, hogy lelkes szótárának ruhaakciónk érdekében erős visszhangja támadt a zsidó közönség körében. Egy hónapja sincs, hogy b. lapja ezen cikket írta és a lekes zsidó közönség már is szép számban küldi hozzánk a szeretetsomagokat bócherjaink részére, hivatkozva felhívására.

Ezennel nyugtázzuk az eddigi ruhaküldeményeket, melyeket a következőktől kaptunk:

Spitzer J. Sárbogárd, Braun Henrik, »Dunántuli«, özv. Götzlerné, Schwartzné Ignác Ujpest, Feldman Ignác, Moson, Steiner Henrik, Salgótarján, Singer Mór ny. állami tanító által Kecskemét (hozzájárultak: Bunzlau család, Fischl Dávid, Grünfeld Gyula, Langermann József), dr. Linksz Izsákné, főrabbiné által Kőszeg (hozzájárultak: Adler Testvérek, Adler Simon, Kemény E., dr. Havasné, Hacker Samu, özv. Deutschné, Mórai Armin, dr. Linksz Izsákné). Budapest: Rosenthal Márkusz, Gdályué. Schwarcz Sándor, Singer Simon Tab, Sternberg Vilmos Pacsa, Deutsch Sándor Soltvadkert, Rózsa Ede Bácsalmás, Kiss Mór; Singer Armin Szeged, Goldberger Náthán Mezőtúr, Klein Sándor Seregélyes, Polgár Sándor Szentes. Szombat'ely: Eiland Lipót, Steiner Testvérek, Heimler Samu, Ragendorfer Lajos. Hampel Rezső, Gyula. Schwarcz Mór, Kiskőrös, Günstler Adolf Veszto, Hilmayer Zsigmond Zalaötv. Deutsch Mór és Társa Békéscsaba, Roth Mór és Roth Dezső Celdömök, özv. Schwarcz Jó-

zsefné Kaposvár, Schwarcz Ignác Nagyléta, Dobó Jenő Sínárpusztá, Vértés Jakab Gyöngyös. Wohl Ignác állatorvos Cegléd gyűjtése, Kohn Vilmos és Dávid Balatonszemes által Balatonbogláron, (hozzájárultak: Kozma Manó, Lichtenstedter Bernát, Fischl Viktor, özv. Stern Lipótné, Grosz Simon, Strasser N., Frank Zoltán). Pollák József Sajtoskál, Lindenfeld Károly Tiszadob, Rosner Gusztáv Vámosmikola, Fleisch Salamon Sárvár, Ungár Rezsőné főrabbiné által Nagytétény (hozzájárultak: Böhm Márkuszné, Schwarcz Miksáné, és Ernst Lajosné). Mandula Pirooska Mezőkeresztes, Izr. Hitközség Dunapentele Farkas Sámuel által, (hozzájárultak: Hegedűs Nándor, Erdős Sándor, Bruck Simon, Deutsch Ignác, Farkas Sámuel, Weisz Zsigmond). Heinrich Armin főrabbi és Benedikt Jenő Székesfehérvár által (hozzájárultak: özv. Ehrenthal Ignác, Kora Artúr, Várad Jenőné kir. tanácsosné, Ofner Mór, Bedő Sámuel, dr. Roth Oszkár, Hirschenhorn Sándorné, Sági Gyuláné) Győr: Fischer Károly, Krausz Lajos, Balog Lajos.

A nemes adakozóknak hálás köszönetet mondunk. Ezúttal ismét kérünk minden nemesen érző zsidót, támogassa ruhaakciónkat, hogy módunkban legyen az összes jesivák összes rászorult bócherjait felruházni.

Küldemények címe (lehet bémentellenül is): **Tomché Jesivósz, Győr.**

Fogadjja Szerkesztő Ur igaz nagyrabcsülésünk őszinte kifejezését.

Győr, 5688. Tévész 18.

A Tomché Jesivósz Egyesület orsz. központja.

Ezen jóleső elismerő sorok alkalmat nyújtanak nekünk gondol-

kozni afelett, mit munkálkodott lapunk a jesivákért és mily eredményeket ért el. Hogy mit dolgozott lapunk a jesivákért, nyilvánvaló lapunk minden olvasója előtt, erről felesleges szólnunk. Ha pedig munkánk eddigi eredményét nézzük, bizonyos megnyugvás tölt el bennünket. Nem dolgoztunk hiába. Bevittük a köztudatba, hogy a jesiva a zsidóság létérdeke, azokat támogatni azt jelenti, magunkat támogatni. A »T. J.« táborát — mint az időközi adománykimutatások mutatják — növeltük, ma már minden zsidó tudja, hogy ép úgy, mint kell, hogy Erec Jisroel perselye legyen, ugyanúgy köteles minden zsidó, kivétel nélkül még a legszegényebb is, adóját és tartozását leróni a »T. J.«-val szemben.

Mint a levél mutatja, a »T. J.« ruhaakciója érdekében irt szavainknak is meg volt a kívánt hatása. Ezen példa is mutatja az orthodox sajtó fontosságát. Egy szersmind azonban megelégedés el látjuk, hogy érdemes volt dolgozunk, munkánk eredménnyel járt.

Cionista nagygyűlés

Vasárnap Budapesten a régi országházban cionista nagygyűlés volt, amelyen dr. Osztern Lipót, dr. Kahan, dr. Schönfeld és még többen beszéltek. A beszéd tárgya részint a cionismus programjának, a mai palesztinai helyzetnek ismertetése, részint éles kritika az orthodox iroda által kibocsátandó határozatra, amely a régi cionista-ellenes iszurt felújítja.

Mivel a nagygyűlésről hiteles tudósítást nem kaptunk, nem akarunk állást foglalni még az orthodox irodára vonatkozólag sem. De meg kell állapítanunk, hogy a nagygyűlés állásfoglalása legalább is korai volt, amennyiben az iszurdolgozásban való intézkedés módja egyelőre ismeretlen, tehát a cionisták szempontjából sem kellett volna előre hadakozni vele.

Visszatérünk hozzád „Középső Kapu“?

— Patai dr. levele a szerkesztőhöz —

Igen Tisztelt Szerkesztő Ur!

Hálásan köszönöm az új könyvemről irt meleg kritikát. Valóban az volna írásom legszebb jutalma, ha a »Középső Kapu« fejezetein felbuzdulva minél többen belemélyednének a »Bovo Mecio« eredetijének tanulmányozásába. A »Hadron aloch«-ról szóló megjegyzésére azonban nekem is »vissza kell térnem.« Minthogy a könyvből is kitűnik, hogy már hat éves korban ültem a »Középső Kapu«-ban, természetesen én is tudok arról az általános szokásról, hogy a talmudtraktátus végén visszatérnek a traktátus elejére és megismétlik az első misnát, ép úgy, mint minden fejezet (perek) befejezésénél is. És természetes, hogy mi is így olvastuk és fordítottuk a chéderben és a jesivában ezt a két szót »hadron aloch«: visszatérünk hozzád. Grammatikailag azonban ez egyáltalán nem kielégítő. Mert az arameus igealak helyesen ez volna: poáלבן »nehador« hiszpáלבן »nizhador« stb. A »hadron« alak mint ige csak participium nőnemű többes lehetne, ennek meg nincs itt értelme, mikor a talmudot férfiak fejezik be. Ép azért tudatosan úgy vettem a »hadron« szót, mint főnevet. Az arameusban ép úgy dicsőséget, diszt, büszkeséget szépséget jelent a חדרון gyök, mint a héberben. Csak a pontozásban van különbség. Héberül »hodor«, arameusul »hadar« és »hadró« (Dániel 4. f. 27. és 5 f. 18.). De előfordul »heder« is (Dániel 18. f. 20.). A talmudban különben gyakori a »hidür mievó« kifejezés. Így poetikus is a befejezés, amely valóban meghatározható becézése a szent könyvnek: Dicsőségünk, disztünk vagy, áradjon ránk dicsőséged, diszed. Így megfelel a folytatása is: »vehad-roch alon.« Hogy a mondat közepén »hadronó« helyett a rövidebb

»hadron« áll, gyakori az arameusban. Az »Akdómisz«-ban olvasható: vechomé »nevon« chezyoszo. Valószínűnek tartom, hogy a »hadron aloch« régi elfogadott fordítása épen abból származott, hogy összetévesztették a misna-ismétlés szokásának kifejezésével, »chazern« — hadern» és olyan ismerős jidis csengést kapott a szó.

Egyébként nagyon örvendenék, ha a »Zsidó Ujság« közlése révén máshonnan is világhosszág derülne erre a misztikus mondatra. A »Széfer háchajim« illetve »Széfer zechujosj«, amelyre a Talmud margójegyzete utal, nem kapható, Frankl Adolf urtól, az orth. iroda nagyvevő tudós elnökétől hallottam igen érdekes és szellemes magyarázatot Rabbi Jehuda Aszód nevében. Eszerint a Tóra hasonlatos a gömbhöz, melynek nincs vége sehol, hanem mindig önmagába tér vissza. Ezért kapcsolják össze a végét újra az elejével. Azt hiszem a »visszatérés«-sel való fordítás itt a hidür és »kadür« (gömb) szavak véletlen hasonlatossága is előidézhetette. Talán felszínre kerül a mondat grammatikájának megfelelő más új vagy régi magyarázata is. Én új könyvemben a talmud poézisét akartam megeleveníteni és ezt a szép befejező imát is úgy fordítottam, ahogy a legpoetikusabbnak véltem: »Dicsőség rajtad ó Középső Kapu és dicsőséged rajtunk«...

Szerkesztő urnak készséges híve
Dr. Patai József.

— Betörték a szatmári főrabbi lakásának ablakait. Mint ottani tudósítónk jelenti, egy »din-tojré«-ügyből kifolyólag, a vesztés fel bezuzta a Gaon összes ablakait. A hitközség megtorló intézkedésre készül.

Hőfehére csak Wesilla mos

SZENZÁCIÓ!
végleges állá-
volitása fele-
lősséggel ke-
néccsel. Képzett arcápolás minden
nretisztatlanságnál. — Szemölcsirtás.
Gyorshatású szeplőelleni krémek.
Posta szétküldés Kovácsné kozmetikája
RÁKÓCI-UT 86. I. EMELET

A talmud keletkezése és fejlődése

— Reicher (romániai) rabbi: TOJRASZ HORISOJNIM —

A vallásos zsidóság sohasem kétkedett abban, hogy a biblia a zsidó nép törvényeinek csupán rövidre fogott alapvonásait foglalja magában, melynek szerves, nélkülözhetetlen kiegészítője és magyarázója a talmud, a szájhagyományként átvett és fenntartott és csak később leírt u. n. szóbeli tan.

Ezen tény nem szorul tudományos bizonyításra, mert hiszen a tórában lefektetett 613 törvény bármelyikét is lehetetlen volna a gyakorlati életben alkalmazni, ha abban a tradicionális magyarázat nem lenne segítségünkre. Mert a tóra csupán az alaptételeket adja meg írásban. A keresztülvitelnek módosításait azonban nem. Épp így nem terjed ki a tóra az egyes törvények részleteire sem, továbbá nem foglalkozik azon számtalan esettel sem, amellyel kapcsolatban — a különféle körülmények következtében — az egyes törvényeket alkalmazni kell.

Mindez a (tojró sebeál pe) szóbeli tanra van bízva.

Ebből következik, hogy a hagyományos szóbeli tannak legfontosabb részei egyenkörűk a leírt tórával (a bibliával) és, hogy azok nem csupán a tudósok ajkán éltek és adták át nemzedékről nemzedékre, hanem éltek azok a zsidó nép gyakorlati életében is. A szóbeli tan tehát irányította a népet annak magánéletében és a néppel együtt a régi szellemben továbbfejlődött.

A szóbeli tan keletkezése és fejlődése történetének tudományos feldolgozásával foglalkozik Reicher rabbi nagy műve, mely három kötetre van kontemplálva.

Az első, most megjelent kötet

amely csaknem 300 oldalra terjed, a szóbeli tannak keletkezését és annak Mojse rabénü haláláig való állapotát fejtegeti tizenkét szakaszban.

A szerző a biblia szavaiban — gyakran nyelvi újonságokat is fedezve — és bejárva az egész Talmud és Midras-irodalmat, szerencsés érzékkel találja meg és szedi össze azon adalékokat, amelyek az ősi hagyományra támaszkodnak. Ezen apró alkatrészekből ügyes kézzel festi meg őseink zsidó életének őskori képét. És a kép gyakran oly frappáns, mert a szerző stílusa is oly kifejező és plasztikus, hogy olvasás közben az ember szinte a zsidó nép őskorában képzei magát.

Reicher rabbi határtalan tudásával összegyűjti és rendszeresen felsorolja mindama hagyományos törvényeket és rendelkezéseket, amelyeket a Talmud Mózesnek tulajdonít és kimutatja, hogy ezek Mojse rabénü idejében már csakugyan érvényben voltak és hogy az akkori zsidó élet teljesen megfelelt a hagyományos tan előírásainak.

Sőt azt is bebizonyítja, hogy az ősi keleti népek jobbainak alaptörvényeit — már Mózes ideje előtt is — azon hét törvény képezte, amely hagyományunk szerint Noé utódaira nézve kötelező. A kb. 20 év előtt felfedezett, híres Hamurabi 282 törvénye — (amelyet el-lenségeink oly szívesen használnak fel ellenünk) nem egyéb, mint eme 7 alaptörvény és függvényeinek megszégésére előírt büntetések megállapítása.

Hamurabi törvényei tehát éppen

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szeppegyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94, J. 408—92

hagyományaink mellett bizonyítanak.

Reicher rabbi azonban az egész Talmudnak nem csupán agudikus, hanem halachikus részét is teljes biztonsággal uralja és nem egyszer terjeszt egyes homályos részekre teljesen új fényt.

Nagy érdeme a szerzőnek, hogy nem jár az u. n. modern kutatók nyomain, akik előszeretettel akceptálnak minden forrást, amely nem a zsidó irodalom berkeiből ered, de nem méltatják kellő mértékben a Talmud és Midras-irodalom megbízható kútjait.

A művet a varsói »Jesurun« adta ki, a tárgyhoz méltó igen szép, modern kiállításban.

Fleischer Lipót igazgató,
Temesvár.

ארטה. כשר

VÉNUS

ÉTELZSIR

SNYDERS győri orth. főrabbi
ur hechsereuel ellátva

VÉNUS ÉTELOLAJ

kiváló minőségben minden
szer, csemege- és élelmiszer
üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest,
Zoltán-utca 18. —
Telefon: 8—22.

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa

Telefon: „Ujpest“ 161.

ארטה. כשר

SIRKÖVEK
A legelőbb árban kaphatók

מטבות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZAM.

Bibliai alakok

Irtá: HALÁSZ FÜLÖP, Sárospatak.

Avróhom és Ebrojn.

I.

Két, jellemvonásaikban egymással homlokegyenest ellenkező személyiségnek képét tárja elénk a két név: Avróhom és Ebrojn. Két egymástól teljesen elütő jellemű férfiak élettrajzi vonásai szűrődnek elénk a régi idők ködfátyolán keresztül, amint azok a bibliai elbeszélésben meg vannak örökítve. S habár annak a bibliai elbeszélésnek nem ama két ellentétes jellem festése képezi a célját, hanem inkább ősapánk Ábrahámnak az ő hűségese élettársa, ősanánk Sára elhunytá föltött érzett keservét, gyászát, a drága halott irányában tanúsított kegyeletét akarja a késő utódok elé állítani, az ősapa és ősanya között fennállott hitvesi viszony egész bensőségességét, melegségét, őszinteségét, meghittségét, ama büvökörét a hűség és szeretetnek, mely azt körülragyogta, óhajtja követésre méltó és buzdító példakép gyanánt a kései sarjak elé tárni, hogy őket is hasonló hitvesi hűségre és szeretetre tanítsa, felkésítse. S habár ez az elbeszélés inkább elhomályosítja a két ellentétes jellemkép egyes vonásait, — mindennek dacára ezek az egyes vonások mégis eléggé világosan és élesen válnak ki az őket körül folyó felhomályból úgy, hogy azoknak alapján mégis az igazságnak megfelelően vázolhatjuk a két ellentétes jellemet.

A Machpéla barlangját kérte Ábrahám tulajdonosától, Ebrojntól, temetkezési helyül felesége Sára számára. Ezt a helyet választotta ki, mivelhogy régi hagyomány szerint az első emberpár is ott lelta végső nyughelyét. De nem ajándék gyanánt akarta elfogadni azt, hanem »teljes pénzértékben adja nekem köztelek temetőbirtokul.«
Ime, Ábrahám önzetlen mivolta. Nem hiába nevezik Chész fiai »I-ten fejedelmé«-nek Ábrahámot,

Abrahám méltán megérdemelte, az a jelzőt önzetlensége következtében. Magasan szárnyaló szellem és mélyen érző szív tüntették ki őt.

Kétféle szempontból lehet ítélet alkotni és bírálatot mondani valamely egyéniségről. Ugyanis vagy csupán csak az illető egyéniségét vesszük tekintetbe, vagy pedig az illető személynek közlelbi környezetét is. De csakis az első módszer a helyes és felel meg jobban az igazság követelményeinek, míglen a másik a legnagyobb félreismeréseknek, a leghelytelenebb bírálatnak válhatik szülőjévé. Hogyha mi azt akarjuk megtenni, amitől az embereknek egymáshoz való viszonyának minéműsége és így közvetve az illetőknek létalapja és életboldogsága függ, azaz, hogy ha mi határozott képet akarunk alkotni magunknak valamelyik embertársunkról, s nem kívánunk holmi teljesen alaptalan vagy csak kevés alappal bíró sejtelmek és vélekedések ingatag talaján keletkezett ferdén megvilágított jellemrajzot nyerni embertestvérünk lelki mivoltáról, akkor csakis az első módszert szabad követnünk és felebarátunk megítélésénél csupán csak annak személyiségét szabad szemünk előtt tartani. Ki kell hámozunk az ő valódi egyéniségét, az őt körülvevő, gyakorta ellenszenves viszonyok és körülmények burokjából. Mert vajmi gyakran esik meg, hogy valamely kiváló férfiú hozzá méltatlan környezetben kénytelen életét eltölteni s teljesen hamis megvilágításba juthat meg nem felelő környezete révén.

Igy volt ez Ábrahámval is. Az ő rendületlen I-tenbeli bizalma, az ő őszinte I-tenfelelme és szeretete, erényeinek ékes koszorúja, szíjvó-

ságának és lelki nagyságának ragyogó klenodioma még a legvallásosabb korszakban, a legi-tenfélőbb társadalom közepette is reá irányították volna a kortársaknak figyelmét és elismerésüknek, hódoltteljes tiszteletüknek babérlombját nyerték volna meg számára. Mert nemcsak saját korának alacsony erkölcsi és szellemi színvonalához viszonyítva volt ősapánk Ábrahám óriás. Ezért mondják Chész fiai Ábrahámnak: »Neszi... á tó b, szaj ch én ü! — I-ten fejedelme vagy te közöttünk.« Vértess lovagja vagy te az életszenesítés magasztos eszményének, diadalmas bajnoka a minden nemtelenség ellen való harcnak. De te sem csak a törpe nemzedék között emelkedel ki lelki kiválóságoddal és erkölcsi nagyságoddal, hanem te nemes tulajdonságaid fénykoszorújával a legerényesebb és legerkölsőbb korszakban is messzire kitünnél. »B, szaj ch én ü!« közöttünk pedig úgy vagy, mint rózsaszál a tövisbokrok közepette, mint sudaras jegenyefa törpe bozotok között, mint üde oázis a sivatagban...

Für Schochtim.

Habe Schmutzer'sche prima חלפים mit Messing-beschlag und passende Maschinnen dazu unter Garantie, ferner habe ausfindig gemacht, eine billige Quelle von hochprima Belgische reiss- und grüne glait wie auch prima Stanislauer schwarze Steine.

Frenkel J. ש"יב

Budapest, Rombach utca. 16.

Chalofim	Zollige	Pengő
"	15	33.—
"	14	29.44
"	10	16.—
"	5	6.80
I. Belgische reiss	8	12.—
"	7	10.—
glatte	8	2.40
"	7	2.—
Stanislauer	10	5.50

Bestellungen werden gegen vorherige Angabe in grösser Ordnung effektiert.

ZSOLDOS magántanfolyam

VII., Dohány-u. 84. — Telefon: J. 424-47

Előkészít középiskolai magánvizsgáira.

Szózat az orthodox ifjúsághoz

Egy zsidó ifjúsági egyesület értékelésénél a kvantitás mellett a *kvantitás* is figyelembe veendő, azaz nemcsak azt kell tekintetbe venni, mennyi a taglétszám, hanem azt is, hogy *vallási értelemben milyen munkát fejt ki?* Természetesen, minél nagyobb a létszám, annál inkább kívánható tőle nagyobb kvalitás.

Ez természetesen látszik, de még sem olyan egyszerű a dolog. Mert vegyük például szemügyre a *budapesti „Tiferesz Bachurim“* egyesületet kapcsolatban a *vidéki* egyesületekkel. A vidéki egyesületnek könnyebb erkölcsi szempontból magasabbra emelkedni, mint a pestinek. Vidéken nincs annyi alkalom letérni a tradicionális zsidó vallási útról, mint a fővárosban. És a kis taglétszám is inkább alkalmas a tagoknak egymás közötti erkölcsi ellenőrzésére.

Mindezen elgondolások és értékmérések után ki kell jelentenem, hogy — hála I-tennek — a budapesti Tiferesz Bachurim nemcsak taglétszám, hanem közszellem, erkölcsi, vallási kvalitás terén is *első helyt* foglal el a magyarországi ifjúsági egyesületek terén és nem áll az első pillanatban felmerülő kérdés: vajon a vidéki egyesületek nem vallásosabbak-e?

Nem azért írom e sorokat, hogy a tényt megállapítsam, hanem *egy részt megszívlelés* okából, másrészt a vezetésem alatt álló budapesti „Tiferesz Bachurim“ egyesület előjárósága megbízásából. Az ügynek aktualitása a következő:

A közeledő purimi ünnepekre a vezető vidéki egyesületek szokás szerint mulatságokat akarván rendezni, szegényesnek találták a zsidó szerzői és tárgy alkalmi szindarabok rendelkezésre álló választékát. Hozzánk fordultak ez ügyben. Át íratukban, melyeknek hangja, elég komoly, anyagi áldozatok nem kiméltetés helyezve kilátásba, kérnek tőlünk kabaré- és bar-müsortarabokat!

Tán nem szükséges hangsúlyoznom, hogy az ily stílusú darabok előadása, tekintve, hogy az előadók *műkedvelők* lennének, inkább a darabok meglehetősen *frivol külsejét* tárná a néző elé, de nem az esetleg benne rejlő mély művészi vagy irodalmi élvezetet. Ez pedig még purimi viccnek is rossz és a zsidó

ifjú erkölcsi felfogásával és mentalitásával semmiképpen sem egyeztethető össze.

Céom e cikkkel nem lehet a vidéki ifjúság feddése. Erre sem jogom, sem képességem. Csupán szükségnek találtam, e lap hasábjain megadni az impulzust annak munkának, amely hivatva lesz a „Tiferesz Bachurim“ neve alatt működő egyesületek tevékenységét összesíteni és e lapon keresztül ugyanegy szent cél szolgálatába állítani.

Es midőn megállapítom, hogy fővárosi egyesületünk — bevezetés hasám — nemcsak kiemelkedő taglétszáma, hanem magasabb erkölcsi szintje miatt is az ország hasonló nevű egyesületei között első helyen áll: *óva intem az ifjúságot*

Az elszagattott Tóra

A könyvek könyve, a Tóra, magával vitte a zsidó népet a diasporán keresztül és mártirologiai fájdalmonokon át... Sem az inkvizíció kinpadján, sem egyéb sanyargatásokban, nem térítették el magukat a zsidók a szent könyv tanaitól. Az idő tönkre tette az inkvizíciót és megfojtotta a kinpad tüzet. Az üldözések és sanyargatások megszűntek. Gazdagok elszegényedtek, trónok megbuktak, dinasztiák eltűntek, de a szent könyv szilárdan állott ellent az idők minden üldözőinek...

Az emberiség zsenialitása behatol a természet titkaiba és legyőzi a földet, a vizet, a levegőt. De I-ten magasztos szavai fölé, az ő magasztos parancsolatai fölé, amelyek be vannak véve a Tórába, nem emelkedik emberi zsenialitás.

És ime! I-ten szaván, az ő parancsolatain, a könyvek könyvében, a szent Tórán győzedelmeskedni akart a vandalizmus hitványsága. Benyomultak a templomokba, elpusztították a frigysekre nyeket, tönkretették a tóratekereseket.

A nép, a Tóra népe, mély meg-

az ilyen és hasonló célkitűzésektől, mert ez ellen a címünkbe foglalt büszke név tiltakozik. Mi mindenkor szívösen állunk testvéregyesüleink rendelkezésére és így semmi szükség önnálló és esetleg káros tevékenység kezdeményezésére. Ismétlem: ne felejtsük el „Tiferesz Bachurim kajchom“. Az ifjúság addig erős, amíg méltó a névhez, amely tömörlését jelzi.

Stern Ödön.

A szerkesztőség utóirata:

Mi a magunk részéről *aldhuzzuk* a cikkirő megállapítását, mely szerint a „T. B.“ egyesületekben tömörlött ifjúság tartozik szigorúan örököndni afelett, hogy címének megfelelően a zsidó fiatalság díszje, fényje, pompája legyen. Válgjon ő dicsőségére a zsidóságnak, hogy utóbbi méltán mondhasa a talmud szavával: *údv ifjúságunknak, amely nem hoz szegényt véneinkre, — amely tova halad a zsidó tradíció ösvényein!*

illetődésben telt gyászban adja meg a végtiszteességet a Tóra szent maradványainak. A Tóra maradványai, melyek sok és nagy harcias időt átéltek, belépnek majd a mennyek birodalmába. Odalépnek I-ten ítélőszéke elé, elszagattott ruhában és vérző sebekkel..

— Mit műveltek az emberek az és könyvemmel? — kérdi a Sechina kítóró könnyekkel...

A tóramaradványok szomorú jalkiállításai betöltik a hét eget. A Sechina összehívja a »pamaljó sei maalót, a dicsfényes angyalokat és ő maga mondja el a »kadisa imát, a mártír tóramaradványok fölé...

»Jiszgadal vejszkadas.«

És a nép a földön ismételni fogja: »Semé rabó...«

S. B.

— Dr. Groszmann Frigyes, a lapunk olvasói előtt ismeretes kiváló fővárosi orthodox ügyvéd, irodáját VIII. Rákóczy-ut 61. szám alá helyezte át. Tel. J. 371-40.

HIREK.

NAPTÁR

Sabosz Voeró, Tévész 28.

(Rojschojdes bencsolás)

Sabosz kezdete (Bpest): 4 ó. 20 p.

„ kimenetele „ : 5 „ 05 „

— Hétfő: Rojschojdes Sevat. —

— Az orthodox vilá kongresszus ismét Bécsben lesz? Emlékezetes esemény volt az 5 évvel ezelőtt Bécsben megtartott Aguda vilá kongresszus, amelyre a földteke minden részéből sereglettek az orthodox zsidóság reprezentánsai. Mint bécsi tudósítónk táviratozza, az ottani Aguda szombat este tömegesen látogatott ülést tartott, dr. Kohn Pinkász, az Aguda elnökének elnökle mellett, aki kifejtette, hogy a lezajlott berlini nagygyűlésen az ez évi »Kenészijó Gedajló«-t illetően, bár többen egy lengyelországi város mellett foglaltak állást, ennek dacára több mint valószínű, hogy a vilá kongresszus, Bécs centrális fekvésénél fogva ismét a volt császárvárosban lesz. Elnök megemlítette, hogy a berlini nagygyűlés még főleg a külföldön palesztinai orthodox hitközségek megalakításának kérdésével foglalkozott, amelyet az angol kormány által életbeléptetett ismeretű hitk. törvény tett aktuálisá. E törvény tudvalevőleg a szentföldi orthodoxiára nézve szerföltött sérelmes, de erős a remény, hogy az Aguda fáradozását e tekintetben is siker fogja koronázni.

— A békéscsabai orth. hitközség Klein Károly főrabbinak Kismartonba való távozása óta lelki vezető nélkül áll. Az elmúlt szombatra meghívta próbaszónolatra az elismert Gaont, R. Jiszóchor Slojmoj Teichthal-t, a hírneves póstyéni dájont. A ritka tehetséggel megáldott rabbi, ki már több, nagynevű rabbik által approbált könyvet adott ki, bámulatba ejtette hallgatóit rendkívül tartalmas, lendületes és szelleműs beszéddel.

— Felkérjük mindazon t. olvasóinkat, akiknek előfizetésük január 15-én vagy már előbb lejárt, hogy az előfizetést a külföldön levélben küldött csekken haladéktalanul megújítani sziveskedjenek. Aki netán csekket nem kapott volna, sziveskedjen bármely postahivatalnál (4 fillérért) csekk-befizetést lapot vásárolni és azon, 50.791. számra kitöltve, (lehetőleg félévi, 10 pengő) előfizetési összeget beküldeni.

Romániában az előfizetési díj (évi 600 lej) az Anglobankhoz Nagyváradra, GROSZBERG JENŐ, ORADEA folyószámára fizetendő be.

— Baltházár püspök Földesen. Az új földesi református lelkész beiktatását dr. Baltházár Dezső debreéni püspök végezte. Az ünnepehez — mint ottani tudósítónk jelenli — hivatalos volt az orth. zsidó hitközség, amelynek képviseletében megjelent Csillag főrabbi és a két alelnök. A főrabbi szép beszédben üdvözölte a püspököt, amire ez szívélyesen, fennkölt szellemű és igazi ember szeretettel visszatükrözött módon válaszolt.

— Munkácsi rémhírek. Egy napilap a következő szenzációs címmel közöl hírt a munkácsi hitközségi vizsálykodásról: »Munkácson zsidó fascista párt alakult. A szervezetbe senki sem vehető fel, akinek szép fiatal felesége van.« Az utóbbi passzus csak a hangulateltést szolgálja, a közleményben magában nincs semmi konkrétum. A rémhírek közül annyi igaz, hogy a belzi párt emberei (akik tulajdonképpen hamis choszidok, hiszen csak nem is orthodoxok — mivel mint »vallásos neológok« váltak ki a munkácsi főrabbi hitközségéből! Szerk.) az új, kivált község hívei, a szapoloncai (szepinke-i) rebbe köré csoportosulnak és emiatt nagy a tettlegességig is fajuló veszekedés. Az egyik helyi lap elnevezte a veszekedőket »getto-fascistáknak« és így került e kifejezés a magyar lapokba.

— A szentföldi földrengés-károsultak javára veltünk: K. A. Budapest, P 10.—, Goldsand Lázár, Budapest, P 4.—. Összesen P 14.—. Eddigi közvetlen gyűjtésünk P 1428.—

Olvasóinkat ezennel tisztelettel értesítjük, hogy a gyűjtést e nemes célra, I. hó végével lezárjuk!

— Hitközségi választás Érsekújváron. Ottani levelezőnk írja: Amint a Zsidó Ujság közölte, a nem-orthodox hitközségek szervezete kijelentette, hogy a Sulchan Aruch alapján áll. Ez a kijelentés alkalmas ugyan a fogalmak összehasonlására, mert hisz nem elég, ha az ember vallja magát orthodoxnak, hanem annak következményeit le is kell vonni a mindennapi életmódban — de annyi hatása mégis csak van, hogy az orthodoxok belátják, hogy a hitközségi vezető pozíciókra csak teljesen orthodox életmódot folytató embereket szabad megválasztani. Ez a meggyőződés most mindenütt megerősödik Szlovénzkóban, aminek visszatükrözöttelje a moslani érsekújvári orthodox választás. A választás eredménye: Kohn Rafael elnök, Braun Arnold alelnök, Binét Gáspár és Steiner Miksa előjárók, Löwy Hermann pénztáros, Reichfeld József templomi előjáró, Nasch Zsigmond ellenőr. A megválasztottak mind teljesen orthodox érzelműek és életmódúak. — Az előjáróság alakuló gyűlésén határozatba ment új alapszabályok megalkotása. Az alapszabályok ugy lesznek megkonstruálva, hogy a hitközséghez csatlakozhatik bárki, de a hitközség orthodox jellegének megőrzése céljából aktív és passzív választójoga csak annak lesz, akinek orthodoxiája kifogástalan. Elhatározták a zsidó iskola épületének felállítását. Építési tervnek továbbá megfelelő metsző-helyet és méltó macessz-sültödét. (S. B.)

— A törökszentmiklósi izr. hitközség tisztújító közgyűlése egyhangulag ismét dr. Czitter Miksát választotta elnökké. Alelnök Klein I. (uj), ellenőr: Mund Mór, pénztárnok: Schultheisz Mátyás, templomgondnokok: Schvarcz Lipót és Schvarcz Izsó, iskolaszéki elnök: dr. Csontos Pál.

— A „Somré Sabosz“ Bizottság permanenciában van és minden szombat este ülést tart, amelyen a megalakítandó országos szövetség programját és alapszabályterve-

zetét tárgyalja. A szombattartó állástalanok elhelyezése, a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok mellett nagy gondját képezi a bizottságnak, azonban mégis sikerül az állásközvetítés fontos feladatának hétről-hétre lehetőség szerint megfelelni. A »Szombat Almanach« paganda munkája és célja kitűnően sikerült, csupán a még hátraékes künnlevőségek beajátása okoz gondot a bizottságnak és ez uton kéi azon t. hittevéreket, akik az Almanach árát még nem küldték be, hogy azt a bizottság irodájába (Wesselényi-utca 13 félemelet) sürgősen átutalni sziveskedjenek, hogy súlyos kötelezettségeinek mielőbb eleget teheszen.

Vendégszónoklat. A budapesti Tiferesz Bachurim felkérésére a fővárosban tartózkodó Reich Sámuel verbói főrabbi, ötszázötvenyi közönséget gyönyörködtetett tartalmas és változatos szónoklatával. A híres népszónoknak az egyesületi elnök mondott a tagok nevében megleghangu köszönetet.

A szécsényi orth. hitközség legutóbb megtartott tisztújító közgyűlése Schück Ferencet, aki csaknem két évtizede áll a hitközség élén, egyhangulag újból elnökké választotta. Aelnökök lettek: Szabados Gyula és Gaszer Dezső, pénztárnok: Kertész Armand, ellenőr: Quittner Zsigmond, gondnokok: Haas Fülöp és Klein Soma, választmányi tagok: Blumberger Ármán, Haas Árpád, Klein Mihály, Práger Ernő, Simonyi Lajos, dr. Seidner Mór, Tepper Adolf (uj), és Weiner Adolf.

Haláleset Berettyóújfalun. A múlt hét végén hunyt el Liebstein Lázár, a berettyóújfalusi orthodox zsidóság egyik kiválósága. Több jesiván, kitűnő mesterek alatt—többek között R. Mojse Grünvald huszti főrabbi z. c. l. valamint a megboldogult R. Szimche Bünem Schreiber, pozsonyi főrabbi jesiván tanult—szerezte meg nagy tóratudását. Egész életében hűségesen ragaszkodott a Tórához és naponként tanult. Több esztendőn keresztül hitközségi el-

nöki működésében igen sok jót tett. Hogy a nagyhirű R. Amrom gaon néhai főrabbi emlékére épült «Ész Amrom tanház fennáll, ez neki köszönhető nagy részben. Mivelhogy a boldogult szigorúan meghagyta a gyászbeszédnek mellőzését, csak a berettyóújfalusi dajon Blum J. J. rabbi bucsuztatta a halottat, akit érdemeihez méltóan nagy tömeg kísérte a temetőbe.

Felhívás az orthodox metszőkhöz. (Levél a szerkesztőhöz.) Az orthodox metszők szövetsége megkezdte működését. E működés erősítésére és szükségessége országsszerte meginduljon a szervezkedés. Gyűljenek össze egy-egy megyének a metszői a megyei székhelyre és válasszák meg a delegátusukat, aki őket képviseli az egyleti gyűléseken. A delegátusok pontos statisztikát fognak vezetni a jelentkező tagokról, fizetésükről, családjukról. A költségek fedezéséhez minden tag 50 fillérrel járuljon hozzá. Sevat 15 napjáig ejtsék meg minden megyében a választást és az eredményt közöljék alulirottal, vagy a következő címre: Davidovics Henrik metsző, Miskolc, Gróf Apponyi ucca 52. A delegátusi választások után nagygyűlést hívunk össze, ahol megkíséréljük bajaink orvoslását.

Schnitzler Fülöp egyesületi elnök (Püspökladány)

A balatonfüredi orth. hitközség legutóbb megtartott tisztújító közgyűlése a hitközség elnökévé nagy szótöbbséggel Oblatt Sándort választotta meg. Az előjáróság tagjai lettek: Vezér Lajos aelnök, Lövinger Miksa pénztárnok és Singer Zsigmond ellenőr. A közgyűlés a hitközség visszavonuló eddigi elnökének, Singe Zsigmondnak hervadhatatlan érdemeit jegyzőkönyvileg örökítette meg.

A polnai vérvád áldozata elhunyt. Egy 1899-i szomorú viágésemény emléke éledt föl egy haláleset kapcsán. 28 év előtt ugyanis Polna cseh város közeében Hruscha Ágnes cseh lányt halva találták. Mivel a 24 éves Hilsner Leopold mészáros volt a színhely közelében, a cseh antiszemita-mus teljes erővel kezdte kolpor-

tálni a vérvád meséjét. Olyan nagy volt a terror, hogy az esküdtszék két ízben ítélte halálra. Az ítéletet átváltoztatták 20 évi fogságra. Az elítélt nem szűnt meg hangoztatni ártatlanságát. Ugyét magáévá tette Massaryk elnök, de nem sokat tudott tenni. A legféltelenebb agitációt vezette Hilsner ellen Boda ügyvéd, aki később kijelentette, hogy Hilsner valóban ártatlan. Boda most Prága polgármestere. Hilsner 1917-ig raboskodott. Kiszabadult, mint teljesen összefórt ember. Most pedig elhunyt a bécsi Rotschild körházban. A bécsi zsidóság úgy tekintette őt, mint a hazug vérvád vértanúját.

A kunhegyesi orth. hitközség legújabb megejtett választásán elnök lett dr. Reiser Bertalan, aelnök Spitzer László, iskolaszéki elnök Weiszberger Sándor, választmányi tagok: Schvarcz Izidor, Steinberger Mór, Epstein Géza és Glausius Béa.

Edelényről jelenti tudósítónk: Az itteni jesiva vasárnap este, Sabosz traktátusának befejezése alkalmából kitűnően sikerült szijum ünnepélyt rendezett. Főt. Landau Izidor főrabbi magaröptü beszédben szölitotta fel az ifjakat további lankadatlan szorgalomra. Az ünnepélyhez méltóan mondtak ékes tóraszavakat még a köv. talmudisták: Landau Ignác és Náthán, Grünfeld Jenő, és Lipót, Reich Manó és Koppel Mór. A magasztos tóraünnepély a hajnali órákig tartott.

Frigyszekrény és Porajchesz adomány. Holländer Sándor, a sarkadi hitközség fiatal balbőszja, aki három évvel ezelőtt a sarkadi Tiferesz Bachurim egyik megalapítója volt, egy nagyon szép és izléses »oraj« hakojda s frigyszekrényvel ajándékozta meg a sarkadi hitközséget, amelyet a bész Lamidosban állítottak fel. Hozzávaló bársony porajcheszt Mercz Sámuel ajándékozta. Az oraj hakojdest és a porajcheszt az elmult szombaton avatták fel.

A budapesti Tiferesz Bachurim e heti programja: A Központi Egyesület 1. számú termében szombaton d. e. 11.30 Pollák Ferenc, d. u. 3.15 órakor שבת ה' אה'ה Neugewürtz Lajos, utána שבת ה' אה'ה Minden este 8 órakor שבת ה' אה'ה és csütörtök este 8 órakor שבת ה' אה'ה Dr. Deutsch Adolf igazgató ur. Vasárnap este 8 órakor שבת ה' אה'ה Paneth Izsák rabbi ur, hétfő este 8 órakor שבת ה' אה'ה és kedd este 8 órakor שבת ה' אה'ה Rosenberg Izsák ur. Szerda este 8 órakor שבת ה' אה'ה és csütörtök este 10—12-ig שבת ה' אה'ה, tartja Heiden Géza. — Utána chacojsz ima. Péntek este שבת ה' אה'ה-előadás, tartja főtisztelendő Sussmann Viktor rabbi ur. Minden reggel 6.30 órakor שבת ה' אה'ה Blau Lipót ur, reggeli ima hétköznapon 7 órakor, szombaton 8 órakor kezdődik. A Központi Egyesület helyiségei hétköznap 7—10-ig, szombaton és vasárnap egész nap nyitva vannak, ahol az egyesület könyvtára és az összes bel- és külföldi zsidó irányu hetilapok az ifjuság rendelkezésére állanak. — A IX. kerületi Tiferesz Bachurim (Tompa-u. 34. fszt.) fiókegyesületben vasárnap d. u. 2 órakor שבת ה' אה'ה, kedd este 8 órakor שבת ה' אה'ה, csüt. este 8 órakor heti szidra ismeretése. Eckstein Wolf ur. Hétfő este 8 órakor שבת ה' אה'ה és szerda este 8 órakor שבת ה' אה'ה, héber írás és nyelvtan, Paneth Izsák rabbi ur. A helyiség minden este 7—10 ig, vasárnap 2—10-ig nyitva van. — A budapesti ifjuság figyelmét ezuttal felhívjuk előadásaink pontos látogatására. Vendégeket szívesen látunk.

Wesilla mosás a legtakarékosabb

orvosnövendékekre hagyta, tanulmányozás céljából. Elhunytakor azután napvilágra került a végrendelete, amelyben az említetten kívül fiának meghagyja, hogy ne kövesse a zsidóság ellen uszítókat és szívóbe vési fiának, hogy »csak akkor lesz értelme az életének, ha teljes erejével az emberi nem boldogulásának fog a hasznára szolgálni.«

Ki a leggazdagabb rabbi Magyarországon? E kérdés nem a szellemi, erkölcsi gazdaságra vonatkozik, hanem a földi javakban való bőségre. Az elbibi nem is mutatható ki oly pontosan számokban mint az utóbbi. Ha igaz a hír, akkor Magyarországon anyagokban leggazdagabb rabbi dr. Schweiger Lázár, az egri státuszkvó hitközség lelkipásztora. Bécsben elhunyt nagybátyja a családja részére 50 millió cseh koronát hagyott örökségül, amelynek egy tekintélyes részét dr. Schweiger fogja örökölni.

A romániai zsidók helyzete és Amerika. Romániát az amerikai kongresszuson nagy erkölcsi vereség fenyegeti: William Sirovich kongresszusi tag azt az indítványt tette, hogy Coolidge elnök szölitassék föl direkt intervencióra és amennyiben ez nem vezetne célhoz, szakítsa meg az Unio Romániával a diplomáciai összeköttetést. Az indítványt megokoló beszéd igen nagy hatást keltett és ezért Gretziano román követ minden eszközt megragad az indítvány visszavonásának elérésére. Levelet irt Sirovichnak, elégtételt és jóvátételt ígér a károsult zsidóknak és az egészlet harmadrangu politikusok hecmozgalmának minősíti. Annyt elert, hogy Sirovich felfüggesztette az ez ügyben való döntését, amíg a romániai helyzetről teljesen tiszta képet nyer.

Halálozás. Nagy részvét melett temették el Okányban Ióric Jakab metszőt. A megboldogult 3 évtizedig működött Okányban és az egész környék szeretettel viseltett iránta. Temetésén megjelentek a környékbéli községekből is számosan, ugymint Sarkadról és Vésztőről. Megjelent okányi

Schwartz József földbirtokos is, aki a megboldogultnak nagy pártfogója volt. Grosz Samu kerületi főfőrabbi szívhez szóló szép beszédét mondott, amelynek eredményeképp az okányiak elhatározták, hogy özvegyéről továbbra is gondoskodnak.

Zsidóverés a nagyváradi pályaudvaron. Vasárnap este a Szatmár felől Nagyváradra érkező gyorsvonaton utazott Müller Jakab váradi kereskedő. Ugyanezen a vonaton 15—20 karácsonyi vakációról az egyetemekre visszatérő, fekete és pirossapkás diák is elhelyezkedett. A diákok már a vonaton fenyegető magatartást tanúsítottak és állandóan „josj cu idani“ kiáltással nyugtalanították az utasokat. A vonat beérkezése után az egyik diák Müller Jakabot többször házbavágta, majd elvitte a fején levő értékes perzsa sapkát és elmenekült az alig kivilágított perronon. Müller és Berger Abraham nagyváradi kereskedők rendőrért kiabáltak, azonban egyetlen rendőri közeget nem lehetett látni. Az inspekciós szobában jelentést tettek, majd az inspekciós tiszt társaságában kimentek a perronra, mivel azonban Müller az ott tartózkodó diákok között nem ismerte fel a támadóját, az inspekciós tiszt, anélkül, hogy jegyzőkönyvet vett volna fel, vagy valakit letartóztatott volna, visszament szobájába.

שורת ספר הרש'

הנני מן המודעים שבעיה נגד הספר מדרש ריבש טוב והוא ליקוש נפלא מכל מאמרי תורת ושיחות וגם מכל מחלפות מכתבי רבנו רבעל שם טוב פרעמערמאנשען ששנתנו מקום מיוחדת ומחולל בשוכם להודיעני, להשיגו כדפוס המשוכה והמפורא

Abraham Márton könyvnyomdája
Keeskemét. (Ungarn)

MACESZ
sel Peszach

Legjutányosabb árak mellett vállalja pesti orth. husvéti liszt lesütését, továbbá készpázkát és örölt pázkát elsőrendű minőségben szállit **Epstein Sándor orth. pázkasütődjé,** Tiszafüreden.

— A kunszentmiklósi orth. izr. hitközség f. hó 8-án tartotta évi tisztújító közgyűlését. Elnökké választották Schwarcz Lipót, alelnök Reisz Ignác, pénztáros Bleier Gábor, gondnok Bauer Mózes és Ladányi Ignác, jegyző dr. Nemes Miklós (uj). Választmányi tagok: dr. Brett Gusztáv, Bauer Jakab, Bauer József, Gláz Miklós, dr. Nemes József (uj) és Reisz Mór. Póttagok: Bauer Lipót és Holczer Rezső. Számvizsgálók: Obláth Fülöp és Bleier Lipót.

— A kapuvári Tiferesz Bachurim szombat este tartott közgyűlésén Steiner Jakab alelnököt elnökké, Abelesz Antalt pedig egyhangúlag jegyzővé választotta.

— „Nagy miczvó“ jeligéje Weisz Dezsőtől (Nyiradony) 2 P érkezett. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

Családi hírek

Gestelner Katókat Csornáról eljegyezte Hirschfeld Lipót, Vác. (Minden külön értesítés helyett.)

Szerkesztői üzenetek

Förbbi: A hitközségi alkalmazottakat, amennyiben fizetésük a havi 300 pengőt meg nem haladja, a hitközségek január 1. óta kötelesek a munkásbiztosítónál bejelenteni. — Többeknek: Kéziratokat nem küldünk vissza, még válasz-bélyeggel sem. Névtelen levélre nem válaszolunk, még kevésbé közlünk cikkeket, amelynek írója magát a szerkesztőség előtt titkolja. — Unifikáció: E téma örvendetesen egyelőre lekerült a napirendről s ezért az ügy érdekében kívánatos nem megbolygatni. — Aguda: Az Agudáról való cikkezés a központi bizottság ismert határozata óta (micszerint a magyar orthodoxia egyelőre továbbra sem vesz aktív részt az orthodox világszervezet munkájában) szintén elvesztette aktualitását. Ez az oka, hogy cikkét nem közl-tük. A másik ügyét rendeztük és figyelmességéért fogadjuk köszönetünket. — Kérelem: Kiadóhivat-lunknak szüksége lenne lapunk elmúlt évi 26. és 48. 49. sz. példá-nyaira. Aki szíves lesz e lapot nekünk visszajuttatni, azt könyvaján-dékkal honoráljuk. — Füzesség-

mat: A cikket rabbinikus vélemény alapján sajnálatunkra nem közöl-hettük. — Talpijosz: Rendszerte-lenül, néhanapján jelenik meg. — R—h—g: A «középső kapu» vala-mint az «Engem is hív a föld», a «Mult és jövő» kiadójában rendel-hető meg: VI., Révay-u. 14. — „Első cikkem“: Nem lehet minde-nért az orthodox irodát és a száz-as bizottságot felelőssé tenni. Az ort-hodox társadalom tegye meg elő-ször maga a kötelességét. — Cion: Verselése még nagyon kezdetleges. — Sajóvárkony: Forduljon «Rabbi E. H. Berger, Chicágó. Ill., 1241. Claremont Ave» címre, akinek mód-jában lesz önnel a kívánt címetek közölni. — Bratislava: Köszönjük fáradozását, de mást kérünk, mert a beküldött fordítás számtalanszor jelent már meg. — Békéscsaba: Megbocsájt, de eddigi tapasztalata-ink után nem szabad az esemé-nyeknek elébe vágnunk.

Förbbi nyílt levele a patriarchához

A bukaresti szenátus tagja dr. Nie-merower förbbi, aki a zsidóság képviselője gyanánt ül a szenátus-ban, nyílt levelet intézett Miron Christea patriarchához, a román egyház főpapjához, aki többször ki-tűnt már zsidóbarátságával.

Azzal kezdi a nyílt levelét, hogy a piatra-neanti temető megszent-ségtelenítése végtelenül elszomor-itotta a zsidóságot. Kérdezi, utójá-téka-e ez a kolozsvári és nagyvá-radi eseményeknek, vagy előjátéka a további rombolásoknak?

A zsidóság megsiratja ezt a ka-tasztrofát, de fáj ez az eset a zsidóságnak, mint a román állam polgárainak is, mert az ország be-csületlen új seb esett. Hangoztatja, hogy a kormány szigorú intézkedé-seket ígért a további szentségtöré-sek megakadályozására. Azok a tá-madások, amelyek évek óta folynak Romániában a zsidó vallás ellen, az általános erkölcsi süllyedésnek szomorú tüneteit hordják magukban.

A nyílt levél reményét fejezi ki, hogy most a kultúra veszélyeztetett-ségének pillanatában a román állam vezetőegyházának férfiai és a kor-

mány meg fogják találni azokat a megfelelő szavakat, amelyek az or-szág lakosságát arra bírják, hogy megvédjék a vallás és a haza tisz-tességét.

Mint a zsidó vallás reprezen-tánsa, elsősorban illetékesnek érzi magát, hogy részvétét fejezze ki ö-szentségének, tudva azt, hogy milyen sokat szenved, hiszen a patriarchát, mint „Kohen gadol“-t, mint főpap-ját a román államvallásnak, fájdal-masan érinthetik ezek az események, amelyek a vallási és az emberi ci-vilizáció megtámadását és romlását jelentik.

Orth. kóser étterem Békéscsabán.

Ujjonnan átalakítva és kibővítve. Elsőrendű és izletes házikoszt. Utazóknak 10% árengedmény. A Fiume- és Nádor szállodáktól 4 perc.

HOLLÄNDER IZIDOR
Békéscsaba, Tátra ucca 13. sz.
Telefon; 209.

Jüdische Gebräuche

„Minhage Jisroel u'konajs“ nebst Gebräuche des Nojda Bijehüdo, Reb Elije Wilner, Chassam Sofer z. c. l. 4 österreichische Schilling; דברי נערו 5 grosse Bände (Tefilo I'Majse, Tarjag Micves, Pirke Oves, auf die תורה, Dröse's zu jeder denkbaren Gelegenheit, wie Bar-mizwe, Hespel, Rosha-sono, Jomkipur u. s. w.) 25 Schilling; „Simchas hanefes“, műszer mit Dinim für das ganze Jahr 5 Schilling; „Ben melech v'nozir“ schön mit „Ben maskil“ 3 Sch.; „CEENO ÜRENÖ“ gebunden 8 Sch., auf Haftjore's 4 Sch. — Alle diese Sforim in deutscher Sprache mit jüdischen Lettern. Ausserdem „Dovor beitoj“ von hervorragenden Darsonim in hebräischer Sprache, 2 Bände, 10 Sch. Nur gegen Voreinsendung des Betrages.

J. KRAUS, RABBINER,
LACKENBACH, (Burgenland.)

In Ungarn beziehbar auch durch:
KRAUSZ ZSIGMOND
borkereskedő,
Budapest, VI., Király-ucca 32.

Rabénü Gersojm

Írta: Lehmann M.

— Regény — Fordította: Rosner Éliás

11 (Folytatás)
X.

A HALÁLOS ÍTÉLET,

Három nappal a történetek után R. Gersojmot elfogták a lakásán és börtönbe vetették. Még aznap bírái elé vezették, akiknek János volt az elnökük, a többiek János jóbarátai.

— Gersojm — szólt hozzá az el-nök kárörvendő arccal, — az avád ellened, hogy megloptad a császár-t három és fél mázsa ezüsttel. És bűnösséged már azzal is meg-állapítható, hogy azt hazudtad a császárnak, hogy nem tudod mi-ként kell megmérni a trónt.

— És honnan tudják önök azt ál-lítani, hogy én ismerem a trón meg-mérésének módját? — kérdi a Rab-bi izgatottan.

— Mert saját adataid szerint mértük azt meg: egy hajót a vizre bocsátottunk és pontosan megje-löltük rajta, hogy meddig süllyedt, azután rátettük a trónt és újból megjelöltük, hogy mennyivel sü-llyedt mélyebbre, erre a trónt el-távolítottuk és a hajót megraktuk kövekkel mindaddig, míg azok a hajót ép oly mélyre szoritották, mint előbb a trón. Már most a kö-veket megmértük egyenként és megállapítottuk, hogy 3 és fél má-zsával kevesebb, mint kellene.

Mond, nem épen úgy jártunk el, amint azt feleségednek elmondtad?

— R. Gersojm szédült. Hát az ő szeretett Melittája árulta volna el? Térdei reszkettek és kimondhatat-lan fájdalom járta át szívet. Beszélni akart, de nem jött szó aj-kára, csak egy mély sóhaj és egy velőtrázó sikoly szabadult ki el-szorult melléből.

— Te hallgatsz — folytatta János — tehát beismered bűnösségedet.

— Nem! nem! — kiáltott a Rabbi — ártatlan vagyok. De mielőtt vé-dem magam, mondják meg, mit csináltak feleséggemmel, hogy el-árulta titkomat.

— Én megmondom neked zsidó, ha mindjárt meg is pukkadsz — fe-lelte erre Mihály. — A te feleséged az enyém is, előbb ismertem, mint te, már 8 év óta szeretem.

— Hazudsz! — kiáltá magánkívül a Rabbi.

— Hahaha! — kiáltott nevetve Mihály — és hol van a császár gyü-rüje, ami megmentene a bajtól. Fe-leiséged ellopta és nekem adta sze-retete jeléül.

Mihály eltávozott, a Rabbi pe-dig fájdalmasan nézett utána és azután ájultan összerogyott. Erre meglocsolták és amint magához tért, a konok János folytatta val-latását.

— Tehát beismered a bűntény el-követését?

— Nem! — felelt a Rabbi — Én bűntényt nem követtem el, én meg-mondtam a császárnak, hogy ilyen nagy munkánál, ahol annyi mun-kás dolgozik, lehetetlen vigyázni, ne lopjanak és a salak meg az ol-vasztás és forrasztás által is az ezüst sokat veszt sulyából.

— Ha így van, miért vonakodtál megmondani, hogyan kell a trónt megmérni?

— Mert féltem ellenségeim fon-dorkodásaitól.

— Ostoba kifogás — mondja Já-nos — én beigazoltam látom a bűntény elkövetését, melyért tör-vényeink a kötéltálati halált írják elő. És a bíróság egyhangúlag ki-mondotta a halálbüntetést.

R. Gersojmot ezután megbilin-cselve vitték a börtönbe. János pe-dig az ítéletet a császár elé vitte jóváhagyás végett. A császár azon-ban megváltoztatta a halál nemét, hogy ne, mint közönséges gonosz-tevő haljon meg, hanem, mint po-litikai bűnös, az éh-toronyban. A császár azt hitte, hogy addig fel fogja mutatni a gyűrűt és meg-fog neki kegyelmezni, de hiába várta a gyűrűt, nem mutatta fel senki, hiába halasztotta el a császár

XI.

A BÖRTÖNBEN.

R. Gersojm kétségbeesetten ült börtönében.

— Oh, I-tenem — mondá — ma-gam árultam el a titkomat. Én szí-vem egész hevével csüngtem a nyomorult teremtesen, kinek szép testében olyan csunya lélek lako-zik. Oh, nagy az én vétkem, el-tértem tanainktól egy trón építése miatt. És most lábbal taposnak, ke-zeimen bilincsek vannak és meg kell halnom gyalázatos halállal.

A Rabbi elhallgatott, mert kules csikorgása hallatszott, a börtönőr jött be és levette a bilincset kezé-ről, mert politikai bűnösöket nem volt szabad megbilincselni és az őr közölte vele halála nemének megváltoztatását. A politikai bü-nösöket éhhalálra ítélték és egy e célra épült toronyba zárták őket és a tornyot fel sem nyitották mind addig, míg az elítéltet halottnak nem vélték, akkor kihozták tetemét és rendesen eltemették.

R. Gersojm könyörgött a börtön-őrnök, hogy menjen a császárhoz és mondja neki, hogy ellopták tő-le a gyűrűt, de a felügyelő félt Já-nos bosszujától. Éjjeltájban újra megnyílt az ajtó, A patriarcha lépett be.

— Mester, — mondá — én megva-gyok győz-dve az Ön ártatlanságá-ról, én ismerem János cselszövé-seit.

— Oh, — könyörgött a Rabbi — hát mentsen meg, menjen a csá-szárhoz és meséljen el neki min-dent.

— De figyeljen ide! Én nemcsak megmenteni akarom Önt, de egy-szersmind nagyra emelni, csak egy feltételem van és pedig térjen át vallásunkra, legyen keresztény.

— Azt nem! úgy inkább megha-lok — felelé a Rabbi.

(Folytatása következik.)

Jesivákat Támogató Egyesület (Tomché Jesivósz) Győr

Postacsekk-számla száma 40.530.

Templomi adományok.

Balatonszemes Sauber Árnin által 60 P. Felsőszolca 58'50, Döbrököz 14, Abony dr. Steiner titkár által 20.—, Piszke Koralek Sámuel által 25'50, Lovasberény 14, Törökszt. Miklós Schwartz Izsó által 150, Nyiregyháza Orth. hitk. 157'50, Sárbogárd 14'80, Keményegerszeg Ciffer Adolf által 50, Jászkarajenő Weiner Ödön által 21'50, Keme-nesmagasi Löwy Zsigmond ált. 7, Szolnok Orth. Imaegyesület Grünwald László elnök által 34.20, Kál 45, Csurgó 40, Kalocsa 120 10, Mezőladány Krausz Leopold által 22, Kecskemét Singer Mór által 15, Gyula dr. Adler Ignác főrabbi által 25, Felsőreg 18, Rajka Szendroviits Mór által 25'22, Pórládony 50, Aszód Hermann József főgondnok által 49'90, Miskolc Orth. anyahitk. 27'50, Tata 20, Ökörítő Groszmann Ignác elnök által 40, Uraiujfalu Berger Bernát által 11'60 pengő, — Budapest Tompa uccai Orth. templom 18'62, Fonyó 40, Kapuvár Abelesz Péla által 120, Vámospércs 45, Nagykőrös Grosz Dávid rabbi által 82 P. (Hozzájárultak: Benedek János 10, Silberstein István 6, Glücksmann György 5, Fenyves György 4, Fenyves László 2, Grosz Dávid rabbi, Székely Sándor 5—5, Friedmann Adolf 4, Körösi Ferenc, Schiffer Mór, Braunfeld Ferenc 3—3, Braunfeld Dezső 1, Balla Ádám, Körösi József, Rózsa Adolf, Schiffer Adolf, Groszhaus Károly, Salamon Sámuel, Hoffmann Sámuel, Rosenfeld Pál 2—2, Révész György, Schmied Károly, Schiffer Ignác, ifj. Fleischmann G., Pap Kálmán, Deutsch Márton, Steinfeld Ignác, Weisz Rezső, Weisz György, Jámor Dezső, Hannover József, Schwarcz Győző, Herz Sándor, Schwarcz Jakab, Herzmann Dezső 1—1.)

Gyűjtés. Kun Juda Chájim gyűjtése a kiskunfélegyházi Sasz-Chevre szijum-ján 4'96, Grosz Árnin Jászalsószentgyörgy gyűjtése 44. Hozzájárultak: Schwartz Izidor 8, Grosz Árnin 15, Edelman Soma 10, dr. Binét, Engel Jenő, Hirschl J. 2—2, König Arnold 5. Alt Adolf Ujpest gyűjtése 5. Hozzájárultak: Fogel Károly 2, Fogel Simon, Fischl Kálmán, Götzler Izsó-né 1—1. Weiner Dávid Jászkarajenő gyűjtése Groszberg József

Budapest és Fischman Melánia Jászkarajenő eljegyzésén 11'72. — Kohn Vilmos és Kohn Dávid Balatonszemes gyűjtése 39. Hozzájárultak: Ba'atonboglár: Frank Károly 5, Lukács Miklós 4, Spitzer J. 2, Lichtensädter Bernát 1. Boglár Ignác 2. Singerné 5 Balatonszemes: Somogyi József 1, Márton Ervin 2, Strasser H. 2, Sissinger J-né 3. Izs. Nőegylet 12.

Lakodalmi gyűjtés. Hoffmann Kálmán Csorna gyűjtése 5'50, Weiner Ödön Jászkarajenő gyűjtése Beck Béla Szedres lakodalmán 16, Rechnitzer Lipót Szepetk, gyűjtése Spiegel Lenke Pókafa és Biringer Lajos Kapuvár lakodalmán 20. Hozzájárultak: dr. László 5, Rechnitzer Z. 4, Rosenthal Testvérek 4, Spitzer testvérek 4, Biringer N. urleány 3. Dach Samu Piszke, gyűjtése Lantos Gitta és dr. Dach Miklós Budapest lakodalmán 25. Hozzájárultak: dr. Dach Sándor 10, dr. Dach Miklós 5, dr. Dach Géza 5, Dach Samu 5. Herskovits Sándor Hidasnemeti, gyűjtése 9, Lévi Lilli Tiszapalkonya, Lévi Ernő és Blitz Elza egybekelési ünnepélyén 5, Kun Juda Chájim Kiskunfélegyháza gyűjtése 6'04, Weisz Zsigmond Tyukod, gyűjtése Weisz Miksa és Braun Malvin lakodalmán 16. Gombó Jakab Makó, gyűjtése Rozer Henrik és Sándor Jolánka esküvőjén 10.

Sürgőnymegváltások. — Deutsch Miksa Magyaracens, lakodalmánál 16'80, Schmalhausen Salamon, rabbi, Budapest, lakodalmánál 32.60, Bojanzky Jakab Pápa, lakodalmán 60, Katsburg Miksa főrabbi fia, Ózd és Goldstein, Nyitra lakodalmánál 125'50.

Thilim mondásért. Lebovits József főrabbi, Mágocs 14.

Pidjon Háben alkalmából. Berger Testvérek Répceszeme, gyűjtése Frankl Nándornál

tartott Pidjon Háben ünnepélyen 12. **Jahrzeitalkalmából.** Grüssner M. Salamon, Gyöngyös 5.

Chanuka alkalmából. Bácsalmási izr. iskola ajándéka Grosz Salamon igazgató-tanító által 8. — Kun Juda Chájim Kiskunfélegyháza 2.—

Házassági évforduló alkalmából. Schwarcz Sándor Miskolc, gyűjtése Weisz Béla és neje, született Frankfurter Erzsike házasságának 10-ik évfordulóján 12 30.

Adományok: Kohn Bernát, Mórchida, 10, Rechnitzer Lipót Szepetk, által 59. Hozzájárultak: Spiegel, Pókafa 15, Löffler 8, Breuer 7, Rechnitzer L. 10, Lakos 3, Spitzer, Kisunyom 16. Buchinger Ödön Somlósöllös által 30. Hozzájárultak: Böhm Bernát, Doba 13, Löwy Vilmos 16, Buchinger Ödön 1, Lindenfeld Gyula, Esztár 4, Goldberger Gyuláné, Madaras 4, Lusztig Adár, Tápiószéle 1, Kertész Lipót, Baja, Pidjon Háben pénze 26. Szegedi Zsidó Hitközség, háromnegyedévi hozzájárulása 60. Rosenthal Adolf Uraiujfalu 10. Lévai Géza Ujpest 10. Keller Andor Karád 2. Braun Sándor Dunaföldvár 2. Benedek Gyula és neje Értény 16. Weisz Salamon Gyula 15, Zirci hitközség 4. Stern és Kell Zalaistván adománya Rechnitzer Lipót Szepetk által 13, Mermelstein Jechiel Pécs, Fuchs S. által 2, Fuchs Soma Pécs 3, Gustav Hess Wien, Greiner Miksa Józsefháza által 10, Brüll Vilmosné Tiszaigar 3, Grünfeld Károlyné Bácsalmás 2, dr. Klein Árnin Nagybatony 5, Benedek Béla Szemenye 5, Komlós M. Miksa Zalaegerszeg 5, Kohn Lipót Kistelek 2, Sternberg Vilmos Pacsa 5, Bach Miksa Szeged 10, Kohn Béla Váncsod 10, Zsidó Ifjak Egyesülete Miskolc Schwarcz Sándor által 11 76, Kun Juda Chaim Kiskunfélegyháza lakodalmi sürgőnymegváltásaként 1, Fischer Testvérek Szeged 3, dr. Steiner Árnin Szob 5, dr. Löwy Károly Székesfehérvár egyévi tagdíja 24, Grünhut Géza Pesterzsébet 2, Bruszt Árnin Székesfehérvár 5. (Folytatása következik.)

Orth. א. ש. כ.

TAUBER BUFFET

Budapest, Rombach ucca 16. szám.
NIESZEL vezetése alatt.

Tisztán kezelt fajborok, házhoz szállítva. Felvágottak gyári árban.

PÁLYÁZATOR

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

Kerületemben elhalálozás folytán megüresedett metszői állásra pályázatot hirdetek. Jó kabolóval rendelkező baromfi-metszők, akik az előimádkozást, elemi iskolai hitoktatást ellátni tudják, f. hó végéig írjanak címemre, életkor, családi állapot és igény megjelölése mellett: Grosz Manó orth. főrabbi, Sarkad, Bihar m.

Die orthodoxe Sefard-Gemeinde in Zenta sucht noch einen רב מורה ומורה בעל מורה der auch guter Bal-File und Bal-Kojre ist und in jüngeren Jahren steht. Gute Parnose gesichert. Stelle ist sofort zu betreten. Offerte mit Zeugnissen versehen sind bis spätestens den 15. Sevat an un'erfertigten Gem.-Präses zu richten.

Moses Stern
Gem.-Notár

Israel Pollak
Gem.-Präses
Zenta (S. H. S.)

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt — Naponta friss áru házhozszállítás. — Budapest, VII., Kazinczy-ucca 52—54. sz. — Telefon-hívó: J. 334—76.

Purimspielek,

magyar nyelvűek, vidámak és komolyak kaphatók. Mannheim Mór, Debrecen, Kossuth-utca 45.

Hajszálak kiirtása hölgyeknek arcáról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépség-hibák szakszerű kezelése. — Szemölcsirtás: **Pollák Sarolta** kozmetikai intézete, Andrassy-ut 38. I. em. „MIRACLE” hajeltávolítószert széküldése utasítással 25 éve legtekélyesebb.

Figyelem!

Csokoládédesszertek és teasütemények, azonkívül keksz-, kétszersült és piskótagyártmányok, a budapesti orth. Rabbiság felügyelete alatt,

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET! **WEISZ MÓR** KÉTSZERSÜLT ÉS TEASÜTEMÉNY GYÁR

BUDAPEST, VII., DOB-UTCA 22.

TELEFON: J. 423—65.

I-a porosz szenet, kokszot és tűzifát plombázott zsákokban, még aznap házhoz szállítok.

Tessék telefonon J. 464-81 felhívni

STEINMETZ MANÓ

porosz szén, tűzifa és koksz-kereskedése

Nagybani raktár: Józsefvárosi pályaudvar.

Városi iroda és kicsinybani eladás: Klauzál-u. 20.

(Saját ház)

Mai árak:

I-a porosz szén 100 kg. 7.80
I-a porosz koksz 100 kg. 8.80
I-a wieni koksz 100 kg. 8.60
I-a száraz aprított tűzifa 100kg. 5.80
Puhafa (alágyújtáshoz) kötegenként 1.20

házhöz szállítva, lakásba vagy pincébe lehordással együtt.

